فهرست مطالب

عنوان | صفحه

مقدمه ۱۳
الف. بیان موضوع ۱۳
ب. ضرورت و اهمیت بحث ۱۸
ج. ساختار کتاب ۲۳

فصل اول: مبانی و مفاهیم ۲۵

مبحث اول: تعریف کودک: از کودک بزه‌دیده تا در معرض خطر ۲۷

گفتار اول: تعیین سن کودکی در حوزه بزه‌دیدگی ۲۸
گفتار دوم: تعریف سن کودکی در قلمرو حمایت از کودکان در معرض خطر ۳۰

مبحث دوم: خطر: از واژه‌شناسی تا مدیریت آن ۳۱

گفتار اول: تعریف خطر و مفهوم آن ۳۱
الف. معنای لغوی و عام ۳۲
ب. تمیز مفهوم خطر از مفاهیم مشابه ۳۲
گفتار دوم: مدیریت خطر: ابعاد و ویژگی‌ها ۳۳
الف. رابطه واژه «نامعین یا نامعلوم» با خطر ۳٤
ب. میزان و درجه خطر ۳٤
ج. راهکارهای مقابله با خطر ۳۵
۱- خودداری یا اجتناب از خطر ۳۵
۲- کاهش خطر ۳۵
۳- حفظ یا در جای خود نگه داشتن خطر ۳٦
گفتار سوم: مفهوم خاص خطر در قلمرو حمایت از کودکان و ویژگی‌های آن ۳۷
الف. تعریف طفل در معرض خطر در گسترهٔ ملی ۳۷
۱- تعریف اوضاع و احوال مخاطره‌آمیز در بستر حقوق تطبیقی ۳۸
۱-۱- فرانسه ۳۸
۱-۲- تونس ۳۸
۱-۳- کانادا ۳۹

عنوان	صفحه

۲- اوضاع و احوال مخاطره‌آمیز در حقوق ایران ٤١
۲-۱- قانون مدنی ٤١
۲-۱-۱- ضعف اخلاقی پدر و مادر ٤٢
۲-۱-۲- ضعف جسمانی ٤٢
۲-۱-۳- ضعف روش‌های تربیتی والدین ٤٣
۲-۱-٤- سوءاستفاده از اطفال ٤٤
۲-۲- تعریف طفل در معرض خطر در مقررات خاص ٤٥
۳- چشم‌انداز پیش‌رو ٤٥
ب. در گسترهٔ فراملی با تأکید بر کنوانسیون حقوق کودک ٤٧
گفتار چهارم: برخی ویژگی‌های خاص خطر در قلمرو حمایت از کودکان در معرض خطر ٤٨
الف. عدم لزوم تقارن خطر با یک وضعیت مجرمانه ٥٢
ب. عینی و واقعی بودن ٥٣
ج. مطلق یا نسبی بودن؟ ٥٤
د. بالقوه بودن خطر ٥٥
گفتار پنجم: گونه‌شناسی عوامل خطرزا ٥٥
الف. طبقه‌بندی براساس عوامل خطر ٥٦
۱- عوامل مربوط به کودک ٥٦
۲- عوامل مربوط به پدر و مادر و سایر مراقبان ٥٧
۳- عوامل خانوادگی ٥٧
٤- عوامل محیطی ٥٨
ب. طبقه‌بندی بر پایهٔ میزان و گسترهٔ خطر ٥٨
۱- خطر شدید و قریب‌الوقوع ٥٩
۲- خطر ضمنی و خفیف ٥٩
ج. طبقه‌بندی براساس موضوع ٦٠
۱- خطر نسبت به سلامت ٦٠
۲- خطر نسبت به امنیت ٦٠
۳- خطر نسبت به تربیت اخلاقی ٦١

فصل دوم: شناسایی عوامل مخاطره‌آمیز در پرتو یافته‌های جرم‌شناختی ٦٥

مبحث اول: عوامل پدر و مادری یا مراقبتی ٦٧
گفتار اول: ویژگی های فردی ٦٧
گفتار دوم: سابقه بزه‌دیدگی ٦٨
گفتار سوم: استفاده از مواد مخدر و الکل ٦٩
گفتار چهارم: نوع رویکرد به تربیت کودکان و میزان آگاهی نسبت به آن ٧١
گفتار پنجم: سن ٧٢
گفتار ششم: تحصیلات ٧٣
گفتار هفتم: شغل ٧٦
مبحث دوم: عوامل خانوادگی ٧٨
گفتار اول: ساختار خانواده ٧٨
گفتار دوم: رابطه کودک با اطرافیان در خانواده ٨٠
گفتار سوم: میزان خشونت در روابط خانوادگی ٨١
گفتار چهارم: فشار ٨٢
گفتار پنجم: تعامل کودک و والد ٨٢
گفتار ششم: سابقه بیماری والدین ٨٤
گفتار هفتم: سابقه محکومیت یا سؤ پیشینه در خانواده ٨٥
مبحث سوم: عوامل کودک ٨٦
گفتار اول: سن ٨٦
گفتار دوم: ناتوانی‌ها ٨٦
گفتار سوم: دیگر ویژگی‌های کودک ٨٨
مبحث چهارم: عوامل محیطی ٨٩
گفتار اول: فقر و بیکاری ٨٩
گفتار دوم: انزوا و حمایت اجتماعی ٩١
گفتار سوم: جوامع و محله‌های خشونت آمیز ٩٢
گفتار چهارم: نگرش نسبت به تنبیه والدین ٩٣
گفتار پنجم: عوامل اقتصادی ٩٦
گفتار ششم: نوع منزل مسکونی ١٠٠
گفتار هفتم: کار کودکان ١٠٣

عنوان	صفحه

فصل سوم: از چگونگی فرایند مداخله تا راهکارها و تدابیر حمایتی ۱۰۸

مبحث اول: فرایند مداخله ۱۰۹

گفتار اول: شناسایی و گزارش موارد احتمالی وضعیت‌های مخاطره آمیز ۱۱۱

الف. گزارشگران اجباری ۱۱۲

ب. تشریفات گزارش ۱۱۵

۱- چگونه و کی گزارش شود؟ ۱۱۵

۲- چه کسی گزارشات را دریافت می کند؟ ۱۱۶

۳- محتویات گزارش ۱۱۷

ج. موضوعات خاص، استثنائات و جرم‌انگاری‌های مربوط به گزارش‌دهی ۱۱۸

۱- مصونیت گزارشگران ۱۱۹

۲- جرم‌انگاری کوتاهی در امر گزارش ۱۲۰

۳- جرم‌انگاری گزارش کذب ۱۲۰

د. مشکلات گزارش‌دهی ۱۲۱

۱- کوتاهی در گزارش ۱۲۱

۲- گزارش بیش از حد ۱۲۲

گفتار دوم: پذیرش ۱۲۲

گفتار سوم: بررسی یا ارزیابی مقدماتی ۱۲۴

الف. ارزیابی مقدماتی ابتدایی ۱۲۵

ب. مداخله متخصصان دیگر ۱۲۶

۱- کارکنان پزشکی ۱۲۶

۲- کارکنان بهداشت روانی ۱۲۷

۳- معلم‌ها ۱۲۷

۴- مراقبان پرورشی ۱۲۸

ج. گونه‌شناسی عمده وضعیت‌های تحت بررسی ۱۲۸

۱- تأئید شده ۱۲۸

۲- مشکوک ۱۲۸

۳- تأئید نشده ۱۲۸

د. تحقیق در وضعیت های مراقبتی خارج از خانه ۱۲۸

گفتار سوم: ارزیابی خانواده ۱۳۰

عنوان | صفحه

گفتار چهارم: برنامه ریزی ۱۳۲
گفتار پنجم: مداخله مراجع قضایی..... ۱۳۳
الف. حقوق آمریکا..... ۱۳٤
ب. حقوق ایران ۱۳٦
مبحث دوم: اقدام‌ها و تدابیر حمایتی..... ۱۳۷
گفتار اول: در حقوق آمریکا ۱۳۷
گفتار دوم: حقوق ایران ۱۳۹
الف. اقدامات و تدابیر حمایتی با حفظ کودک در خانواده..... ۱۳۹
۱- اقدامات و تدابیر راجع به والدین، اولیای قانونی و سرپرستان ۱٤۰
۲- تدابیر و اقدامات راجع به خود طفل ۱٤۲
۳- تدابیر راجع به خانواده ۱٤۲
ب. اقدامات و تدابیر حمایتی راجع به خروج طفل از محیط خطرزا ۱٤۳
پیش‌نویس لایحه حمایت از کودکان و نوجوانان ۱٤۸
فهرست منابع..... ۱٦۹